

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا مطابق با اسناد بین المللی

***فهیمة توانگر مروستی ***حمید رضا جمالی ***علیرضا آرش پور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۰/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۲/۰۳

چکیده

پناهندگی و حقوق ناشی از آن به عنوان یکی از مقوله‌ها و موضوعات بحث برانگیز حقوق بشر محسوب می‌شود. در این راستا باید به کنوانسیون بین‌المللی ۱۹۵۱ ژنو و پروتکل الحاقی آن (۱۹۶۸) به عنوان مهمترین سند بین‌المللی در رابطه با پناهندگان و به عنوان مهمترین و ارزشمندترین معیار سنجش، اشاره نمود. در این تحقیق به تطبیق قوانین دو کشور ایران و استرالیا مبتنی بر موازین کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو و پروتکل الحاقی آن که دولت ایران در تاریخ ۱۳۵۵/۰۳/۲۵ (شمسی) و کشور استرالیا در تاریخ ۲۲ ژانویه ۱۹۵۴ (میلادی) (به عنوان ششمین کشور) به آن پیوسته‌اند، می‌پردازیم. روش تحقیق توصیفی و تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای می‌باشد.

به نظر می‌رسد که با توجه به الحاق هر دو کشور ایران و استرالیا به کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو قوانین داخلی این کشورها کاملاً منطبق با موازین این سند بین‌المللی می‌باشند.

همچنین به نظر می‌رسد با توجه به گزارشات کمیسیون حقوق بشر استرالیا و سایر مراجع مدافع حقوق بشر تصویب قانون جدید کشور استرالیا مبنی بر منع ورود افرادی که به طور غیرقانونی با قایق به سواحل این کشور می‌رسند و فرستادن آن‌ها به کشورهای دیگر، مخالف با اصل باز نگرداندن پناهندگان که در سند مربوطه ذکر شده است، می‌باشد.

واژگان کلیدی: پناهندگی - تطبیق - ایران - استرالیا - کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو.

*دانشجوی دکتری حقوق عمومی، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران
**استادیار، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران jamali2018@gmail.com
***استادیار، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

مقدمه

مقوله‌ی پناهندگی در دنیای معاصر روز به روز ابعاد گسترده‌تری پیدا می‌کند و کشورها برای کنترل و مدیریت جمعیت پناهندگان قوانین و مقررات سختگیرانه‌تری را وضع می‌نمایند که این قوانین از یک طرف بیانگر حقوق و تکالیف این قشر در آن کشور و از طرف دیگر نمایانگر پایبندی آن کشور به موازین حقوق بین‌المللی و موازین حقوق بشر در رابطه با پناهندگان می‌باشند.

دلیل انتخاب دو کشور ایران و استرالیا برای تطبیق این است که از یک سو ایران به دلیل تحولات منطقه‌ای با خیل عظیمی از پناهندگان از سوریه و عراق و افغانستان روبرو می‌باشد و از سویی دیگر در کشور استرالیا از هر ۴ استرالیایی حداقل یکی از آن‌ها در خارج از کشور استرالیا متولد شده‌اند یا یکی از پدر و مادر خارجی هستند.

(Erika Feller, ۲۰۰۸: ۲۰۸). بنابراین هر دو کشور از کشورهای مقصد برای پناهجویان محسوب می‌گردند و علیرغم متفاوت بودن نظام حقوقی دو کشور (کشور ایران منطبق بر نظام رومی ژرمنی و کشور استرالیا مبنی بر نظام کامن‌لا)، برای تطبیق مناسب می‌باشند.

در این تحقیق در ابتدای هر موضوع (تعریف پناهنده، شرایط پناهندگی، حقوق پناهندگان، تکالیف پناهندگان) موازین کنوانسیون ۱۹۵۱ به عنوان معیار اصلی و اولیه مطرح می‌گردد و بعد از آن قوانین داخلی ایران و استرالیا مورد اشاره قرار خواهند گرفت و نهایتاً به تطبیق قوانین هر دو کشور با الگوی برتر یعنی موازین کنوانسیون ۱۹۵۱ خواهیم پرداخت.

مهمترین قوانین داخلی ایران در رابطه با پناهندگان که در این تحقیق مورد ارزیابی قرار می‌گیرند عبارتند از قانون اساسی (اصل ۱۵۵)، آیین‌نامه پناهندگان مصوب ۱۳۴۲ و آیین‌نامه‌ی اجرایی آن، آیین‌نامه اجرایی صدور سند مسافرت پناهندگان سیاسی مصوب

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا.....۲۰۳

۱۳۶۶ و مهمترین قانون داخلی استرالیا در این زمینه قانون مهاجرت ۱۹۵۱ و اصلاحات بعد از آن می باشد.

هدف از ارائه این تحقیق یافتن نقاط اشتراک و افتراق قوانین هر دو کشور در رابطه با پناهندگی و ارتقای سطح آگاهی پناهندگان نسبت به حقوق و تکالیفشان می باشد. سولاتی که در این تحقیق در یافتن پاسخ آنها هستیم عبارتند از:
۱: دو کشور ایران و استرالیا به چه میزانی به موازین کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو در رابطه با پناهندگان پایبند می باشند؟

۲: آیا دولت استرالیا در رابطه با تصویب قانون ۲۰۱۳/۱۰/۱۳ (مبنی بر جلوگیری از ورود پناهجویانی که به صورت غیر قانونی با قایق قصد ورود به این کشور را دارند و باز گرداندن آنها به کشور مالزی و جزیره‌ی گینه‌ی نو) ناقض موازین کنوانسیون مذکور (ماده ۳۳ کنوانسیون اصل بازنگرداندن پناهجویان^۱) می باشد؟

۱- تعریف پناهنده:

۱-۱- بر طبق کنوانسیون ۱۹۵۱:

کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو که در حال حاضر مهمترین سند بین‌المللی در ارتباط با پناهندگان محسوب می گردد و از آن به عنوان منشور حقوق پناهندگان یاد می شود تعریف جامعی از پناهنده ارائه داده است. البته لازم به ذکر است که دولت‌های عضو کنوانسیون غالباً در زمینه تفسیر کنوانسیون بر طبق منافع و سیاست ملی خود عمل می کنند و تفسیرهای متفاوتی از آن ارائه می دهند (آل کجیاف، ۱۳۹۰: ۲۰۶).
بر طبق کنوانسیون فوق‌الذکر، اصطلاح پناهنده اینگونه تعریف می شود:

۱. ماده ۳۳: هیچیک از دول متعاقد به هیچ نحو پناهنده‌ای را به سرزمین‌های که امکان دارد به علل مربوط به نژاد، ملیت و عضویت در گروه اجتماعی خاص یا دارا بودن عقاید سیاسی، زندگی یا آزادی او در معرض تهدید واقع شود تبعید نخواهند کرد یا باز نمی گردانند.

۲۰۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

«پناهنده به شخصی اطلاق می‌شود که به علت ترس موجه از این که به علل مربوط به نژاد، مذهب، ملیت، عضویت در بعضی گروه‌های اجتماعی یا داشتن عقاید سیاسی تحت تعقیب، شکنجه، اذیت و آزار قرار گیرد، در خارج از کشور محل سکونت عادی خود به سر می‌برد و نمی‌تواند و یا به علت مذکور می‌خواهد خود را تحت حمایت آن کشور قرار دهد. یا در صورتی که فاقد تابعیت است و پس از چنین حوادثی در خارج از کشور محل سکونت دائمی خود به سر می‌برد، نمی‌تواند یا نمی‌خواهد به آن کشور بازگردد».

- استثنائات:

این کنوانسیون افرادی را از شمول مقررات خود استثناء کرده است از جمله افرادی که:

الف- مرتکب جنایتی علیه صلح یا جنایت جنگی شده باشند (طبق تعاریف مندرج در اسناد بین‌المللی که برای پیش‌بینی مقررات مربوط به این جنایت تنظیم گردیده است).

ب- قبل از آن که در کشور به عنوان پناهنده پذیرفته شوند، در خارج از آن کشور مرتکب جنایت عمده‌ای که مشمول مجازات عمومی می‌باشد، شده باشند.

ج- مرتکب اعمالی که مغایر با مقاصد و اصول سازمان ملل متحد است، شده باشند.

۲- ۱- بر طبق قوانین موضوعه ایران:

۱- ۲- ۱- آیین‌نامه‌ی پناهندگان مصوب (هیأت وزیران) ۱۳۴۲/۰۹/۲۵:

مطابق این آیین‌نامه پناهنده فردی می‌باشد که به علل سیاسی، مذهبی، نژادی، ملیتی و یا عضویت در گروه‌های خاص اجتماعی از ترس جان و شکنجه خود و افراد خانواده‌اش که تحت تکفل او می‌باشند به کشور ایران پناهنده شود (مجموعه قوانین و مقررات اتباع خارجه، ۱۳۸۵: ۹۱).

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۰۵

۲-۲-۱- آیین نامه‌ی اجرایی ماده‌ی ۱۸۰ قانون برنامه‌ی اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۱۴ هیأت وزیران:

بر طبق این آیین‌نامه پناهنده به شخصی اطلاق می‌شود که به علت ترس موجه از اینکه به دلایل مربوط به نژاد یا مذهب، ملیت یا عضویت در بعضی گروه‌های اجتماعی یا داشتن عقاید سیاسی تحت شکنجه قرار گیرد. در خارج از کشور محل سکونت عادی خود به سر می‌برد و نمی‌تواند و یا به علت ترس مذکور نمی‌خواهد خود را تحت حمایت آن کشور قرار دهد.

۳-۲-۱- اصل ۱۵۵ قانون اساسی ایران:

در این اصل پناهنده تعریف نشده است اما تنها اشاره به پناهندگی از نوع سیاسی کرده است. بنابراین به موجب این اصل تنها پناهندگی سیاسی بر طبق قانون اساسی ایران پذیرفته خواهد شد. (هاشمی، ۱۳۸۰: ۲۶۲)

۴-۲-۱- استثنائات:

افراد زیر از شمول تعاریف فوق (تعاریف پناهنده بر طبق قوانین موضوعه‌ی ایران) خارج می‌باشند.

۱- افراد خائن و تبه‌کار (اصل ۱۵۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران).

۲- افراد با سوء نیت (ماده‌ی ۲ آیین‌نامه‌ی پناهندگان).

۳- افرادی که مرتکب جنایت جنگی یا جرایم علیه صلح و انسانیت یا جرایم شدید حقوق عمومی شده‌اند (ماده‌ی ۲ آیین‌نامه‌ی پناهندگان).

۴- کسانی که مرتکب جرایمی از قبیل قتل عمد، قاچاق مواد مخدر، سرقت و ... شده باشند (تاج آبادی، ۱۳۶۹: ۳۵).

۵- کسانی که مرتکب اعمالی که مغایر با مقاصد و اصول سازمان ملل متحد می‌باشند، شده باشند (تاج آبادی، ۱۳۶۹: ۳۵).

۵- کسانی که مرتکب اعمالی که مغایر با مقاصد و اصول سازمان ملل متحد می‌باشند، شده باشند (تاج آبادی، ۱۳۶۹: ۳۵).

۲۰۶.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۳-۱- بر طبق قانون مهاجرت^۱ ۱۹۵۸ استرالیا:

مطابق بند الف (قسمت ۲) ماده ۱ قانون مهاجرت ۱۹۵۸ استرالیا، پناهنده به شخصی اطلاق می‌شود که: به علت ترس موجه از این که به علل مربوط به نژاد، مذهب، ملیت، عضویت در بعضی از گروه‌های اجتماعی یا داشتن عقاید سیاسی تحت تعقیب، شکنجه، اذیت و آزار قرار گیرد، در خارج از محل سکونت عادی خود به سر می‌برد و نمی‌تواند و یا به علت مذکور نمی‌خواهد خود را تحت حمایت آن کشور قرار دهد یا در صورتی که فاقد تابعیت است و پس از چنین حوادثی در خارج از کشور محل سکونت دائمی خود به سر می‌برد، نمی‌تواند یا نمی‌خواهد به آن کشور باز گردد (۲۴۹: ۲۰۰۰: Mirko. Bagaric).

۱-۳-۱- استثنائات:

افراد زیر بر طبق قانون مهاجرت ۱۹۵۸ به عنوان پناهنده محسوب نمی‌شوند:

۱- مرتکبین جرایم علیه صلح، یا یک جنایت جنگی یا جنایت علیه بشریت.

۲- مرتکبین جرایم جدی غیر سیاسی قبل از ورود به استرالیا.

۳- مرتکبین اعمال خلاف مقاصد و اصول سازمان ملل متحد.

۴- شخص متقاضی برای امنیت کشور استرالیا یک خطر محسوب گردد.

۵- شخص متقاضی محکوم به یک جرم و جنایت جدی باشد که برای جامعه‌ی

استرالیا خطری جدی محسوب گردد.

۴-۱- تطبیق تعریف پناهنده در قوانین ایران و استرالیا بر طبق کنوانسیون ۱۹۵۱

ژنو و استثنائات وارد بر این تعریف:

تعاریف ارائه شده از شخص پناهنده در قوانین داخلی هر دو کشور ایران و استرالیا

کاملاً منطبق با تعریف ارائه شده در کنوانسیون پناهندگان می‌باشند. بنابراین از لحاظ

تعاریف تعارضی بین قوانین داخلی دو کشور مذکور با سند بین‌المللی کنوانسیون ۱۹۵۱

ژنو وجود ندارد.

۱. Migration Act (۱۹۵۸)

نکته‌ی قابل بحث در این تعاریف دلایل مربوط به ترس موجه از آزار و اذیت می‌باشند. براساس تعاریف ارائه شده از پناهنده ترس موجه از آزار و ایذاء می‌بایست مبتنی بر یکی از دلایل نژادی، مذهبی، ملیت، عضویت در گروه اجتماعی خاص یا داشتن عقیده سیاسی خاص باشد. کنوانسیون هیچ تعریفی از این دلایل ارائه نمی‌دهد. در قوانین داخلی ایران نیز تعریفی از این دلایل ارائه نشده است و با توجه ۱۵۵ قانون اساسی ایران همانطور که ذکر شد تنها پناهندگی سیاسی در عمل مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

اما قانون داخلی استرالیا نسبت به قانون داخلی ایران برخی از مفاهیم را توضیح و تعریف نموده است.

به طور مثال: دو نوع از گروه‌های اجتماعی خاص شرح داده شده‌اند:

Mirko Bagaric ۲۰۰۰: ۲۷۱

- ۱- گروه خاص اجتماعی که متشکل از اعضای خانواده‌ی فرد متقاضی می‌باشد.
- ۲- هر یک از اعضای گروه در یک مشخصه سهم می‌باشند. البته با وجود شرایط زیر:

۱- ۲- این مشخصه ذاتی یا تغییرناپذیر است.

۲- ۲- این مشخصه برای هویت یا وجدان یک شخص آنقدر اساسی است که نمی‌توان و نباید او را مجبور به نفی آن کرد.

۳- ۲- این مشخصه، این گروه را از بقیه‌ی جامعه متمایز می‌کند.

اما در نهایت باید ذکر شود که این عبارات کلی باید در قوانین داخلی کشورها توضیح داده شوند و به درستی تعریف گردند.

در رابطه با استثنائات وارده بر تعریف پناهنده تعارضی بین قوانین داخلی کشورها و سند بین‌المللی مشاهده نمی‌شود.

۲۰۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۲- شرایط پناهندگی:

۱-۲- بر طبق کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو:

بر طبق کنوانسیون ۱۹۵۱ برای اینکه شخصی به عنوان پناهنده محسوب گردد باید دارای شرایط زیر باشد:

۱-۱-۲- خارج از کشور متبوع یا محل سکونت عادی خود به سر ببرد:

با توجه به تعریف ذکر شده در مورد پناهندگی، یکی از شرایط «پناهنده» این است که در خارج از کشور متبوع یا محل سکونت عادی خود به سر ببرد (شق ۲ از بند الف ماده‌ی یک کنوانسیون ۱۹۵۱).

بنابراین شرط کسی که در داخل مرزهای کشور متبوع یا محل سکونت عادی خود به سر می‌برد را نمی‌توان پناهنده نامید، حتی اگر سایر شرایط پناهندگی را هم داشته باشد.

ذکر این شرط، پناهندگان را از آن دسته از افرادی که اصطلاحاً (آوارگان داخلی) نامیده می‌شوند، متمایز می‌کند، زیرا افراد اخیر در درون مرزهای وطن خود بوده و هنوز تابع نظام حقوقی همان کشور قرار دارند. لازم به ذکر است که "قانونی یا غیر قانونی بودن ورود فرد به کشور دیگر" نمی‌تواند در مفهوم «خارج از کشور متبوع بودن» تأثیری داشته باشد، زیرا ورود غیر قانونی ممکن است ورود معتبر تلقی نگردد، ولی حتی به چنین ورودی نیز، در خارج از کشور متبوع بودن، صدق می‌کند (آل کجیاف، ۱۳۸۹: ۲۱۲).

۲-۱-۲- ترس موجه از آزار و اذیت:

یکی دیگر از شروط اعطای پناهندگی وجود ترس موجه در شخص متقاضی پناهندگی می‌باشد. این عبارت در کنوانسیون ۱۹۵۱ تعریف نشده است. بنابراین کشورها می‌توانند تفاسیر متفاوتی از این عبارت را ارائه دهند.

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۰۹

۲-۲- بر طبق آیین‌نامه‌ی پناهندگی ایران مصوب ۱۳۴۲/۰۹/۲۵:

در قوانین داخلی ایران من جمله آیین‌نامه پناهندگی مصوب ۱۳۴۲/۰۹/۲۵ تعریفی از ترس موجه ارائه نشده است. بنابراین معیار قانونی برای ارزیابی ترس موجه وجود ندارد.

۲-۳- بر طبق قانون ۱۹۵۸ استرالیا:

نکته‌ی حائز اهمیت این می باشد که قانون مهاجرت ۱۹۵۸ استرالیا معیارهای موجه بودن ترس را توضیح می دهد. بر طبق این قانون یک فرد زمانی دارای یک ترس موجه از آزار و اذیت است که:

۱- او برای حداقل یکی از ۵ دلیل (نژاد- دین- ملیت- عضویت در یک گروه اجتماعی خاص- داشتن عقیده سیاسی) که مورد اشاره قرار گرفت از آزار و اذیت می‌ترسد.

۲- یک احتمال واقعی وجود داشته باشد که اگر او به کشور خود برگردد برای یک یا چند تا از دلایل ذکر شده مورد آزار و اذیت قرار خواهد گرفت.

۳- احتمال واقعی آزار و اذیت مربوط به تمام مناطق کشور او باشد.

۴- آزار و اذیت شامل هم آسیب جدی به فرد و هم رفتار سیستماتیک و تبعیض‌آمیز نسبت به فرد باشد.

۵- امکان درخواست محافظت از مقامات در کشور خود را نداشته باشد:

اگر دولت یا احزاب دیگر که کنترل تمام یا بخش بزرگی از کشور آن فرد را در اختیار دارند مایل و قادر باشند که به شخص محافظت موثر ارائه کنند، او ممکن است مشمول تعریف پناهنده نشود. اما فرد باید قادر به دسترسی به محافظت باشد و محافظت حالت مداوم داشته باشد. اگر محافظت قابل فراهم شدن باشد فرد یک ترس موجه از آزار و اذیت ندارد و یک پناهنده نخواهد بود.

۶- امکان اصلاح رفتار وجود نداشته باشد:

۲۱۰.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

بر طبق قانون، اگر فرد بتواند گام‌های منطقی برای تغییر رفتار خود بردار تا از احتمال واقعی آزار و اذیت در کشور خود جلوگیری کند او یک ترس‌موجه از آزار و اذیت ندارد. اما این امر صدق نمی‌کند اگر چنین تغییری:

۱- با ویژگی‌هایی که برای هویت یا وجدان فرد اساسی هست تعارض داشته باشد.

۲- فرد را مجبور سازد یک ویژگی را مخفی یا پنهان کند که ذاتی یا تغییرناپذیر

است.

۳- یا فرد را مجبور سازد:

۱- باورهای دینی خود را تغییر دهد از جمله انکار کردن مذهب، یا پنهان کردن

اعتقادات مذهبی واقعی خود یا توقف مشارکت در عبادات دینی خود.

۲- پنهان کردن نژاد، قومیت، ملیت یا کشور واقعی خود.

۳- تغییر دادن عقاید سیاسی خود یا پنهان کردن اعتقادات واقعی خود.

۴- پنهان کردن ناتوانی جسمی، روانی یا فکری

علاوه بر ذکر معیارهای تشخیص ترس‌موجه عبارات مبهمی مانند موارد ذکر شده

در زیرکه در رابطه با این معیارها می‌باشند نیز در این قانون توضیح داده شده‌اند.

الف: آسیب جدی^۱:

برای داشتن یک ترس‌موجه از آزار و اذیت، آزار و اذیت مورد ترس، باید شامل

آسیب جدی به فرد باشد. آسیب جدی شامل موارد زیر است اما محدود به آن‌ها

نمی‌شود:

۱- تهدیدی برای زندگی یا آزادی فرد.

۲- آزار و اذیت جسمی قابل توجه شخص.

۳- مشکلات اقتصادی قابل توجه که توانایی فرد را برای گذران زندگی تهدید

می‌کند.

۱. Serious harm.

۴- محرومیت کسب معاش از هر نوع که این محرومیت توانایی فرد را برای گذران زندگی تهدید می‌کند.

ب: رفتار سیستماتیک و تبعیض آمیز^۱:

برای داشتن یک ترس موجه از آزار و اذیت، این آزار و اذیت مورد ترس باید شامل رفتار سیستماتیک و تبعیض آمیز نیز باشد.

۱- سیستماتیک به این معنا می‌باشد که آسیب تصادفی یا تعمیم یافته نباشد بلکه تنها آن شخص مورد هدف قرار گرفته است.

۲- تبعیض آمیز به این معنا می‌باشد که رفتار آزاردهنده بر شخص یا اعضای یک گروه به شیوه‌ای اثر می‌گذارد که آن شخص یا گروه را از بقیه جامعه جدا می‌کند. به عبارت دیگر اگر آسیب جدی مورد ترس فرد متوجه او یا گروهی که او به آن تعلق دارد نباشد شخص پناهنده نخواهد بود. (۲۹۷: ۲۰۰۰, Mirko Bagaric)

ج: احتمال واقعی آزار و اذیت:

برای موجه بودن ترس از آزار و اذیت، باید «احتمال واقعی» وجود داشته باشد که اگر فرد به کشور خود بازگردد آزار و اذیت در آینده‌ای قابل پیش‌بینی، رخ خواهد داد. احتمال واقعی بدان معنی است که ترس از آزار و اذیت دور از ذهن نیست و حتمی می‌باشد. اگر مکانی در کشور خود شخص وجود داشته باشد که در آن بتواند بدون ترس موجه از آزار و اذیت زندگی کند او یک پناهنده نخواهد بود اما او باید بتواند با ایمنی و به طور قانونی به آن محل دسترسی داشته باشد.

۱. Systematic and discriminatory conduct.

۲۱۲.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۴-۲- تطبیق شرایط پناهندگی در دو کشور ایران و استرالیا بر طبق کنوانسیون

۱۹۵۱ ژنو:

علیرغم اینکه شروط پناهندگی در قوانین موضوعه‌ی هر دو کشور ایران و استرالیا کاملاً منطبق با شروط ذکر شده در کنوانسیون ۱۹۵۱ می‌باشد، اما به وضوح قابل مشاهده می‌باشد که در قوانین کشور استرالیا کاملاً ابهامات و کلمات کلی مانند ترس موجه و آزار و اذیت توضیح داده شده‌اند، در حالی که در آیین‌نامه‌ی پناهندگی ایران مصوب ۱۳۴۲ به عنوان یک قانون داخلی هیچ‌یک از نارسایی‌های موجود در متن کنوانسیون در این زمینه رفع نشده است.

بنابراین نقطه‌ی قوت قانون مهاجرت ۱۹۵۱ استرالیا نسبت به آیین‌نامه‌ی پناهندگان ایران ۱۳۴۲ این می‌باشد که اولاً: کلمات کلی و مبهمی مانند ترس موجه توضیح داده شده‌اند. ثانیاً: تا حد زیادی ابهاماتی که مربوط به دلایل ترس موجه می‌باشند در این قانون رفع گردیده‌اند.

۳- حقوق و تکالیف پناهندگان:

۱-۳- حقوق پناهندگان بر طبق کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو:

۱-۱-۳- عدم تبعیض در اجرای مقررات این کنوانسیون (ماده ۳ قانون

کنوانسیون پناهندگان)

۲- ۱-۳- آزادی در اجرای امور دینی و دادن تعلیمات مذهبی به کودکان (ماده

۴ قانون کنوانسیون پناهندگان)

۳- ۱-۳- اشتغال با دستمزد (ماده ۷، ۲۴، ۱۸ و ۱۹ قانون کنوانسیون پناهندگان)

۴- ۱-۳- رفاه و آسایش (ماده ۵ قانون کنوانسیون پناهندگان)

در رابطه با این حق که در فصل ۴ کنوانسیون به آن اشاره شده است باید ۵ مقوله‌ی جیره‌بندی، مسکن، تعلیمات عمومی، امور خیریه دولتی و بیمه‌های اجتماعی را مورد اشاره قرار داد.

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۱۳

- ۱-۴-۱- جیره‌بندی (ماده ۲۰ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۲-۴-۱- مسکن (ماده ۲۱ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۳-۴-۱- تعلیمات عمومی (ماده ۲۲ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۴-۴-۱- امور خیریه دولتی (ماده ۲۳ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۵-۴-۱- بیمه‌های اجتماعی (ماده ۲۴ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۵-۳-۱- بهره‌مندی از مساعدت اداری (ماده ۲۵ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۶-۳-۱- آزادی رفت و آمد (ماده ۲۶ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۷-۳-۱- آزادی مسافرت (ماده ۲۷ و ۲۸ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۸-۳-۱- انتقال دارایی (ماده ۳۰ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۹-۳-۱- کسب تابعیت (ماده ۳۴ قانون کنوانسیون پناهندگان)
- ۱۰-۳-۱- اصل باز نگرداندن پناهندگان (بند اول ماده ۳۳ قانون کنوانسیون

پناهندگان)

یکی از مهمترین حقوق پناهندگان که مورد تأکید فراوان قرار گرفته، اصل باز نگرداندن پناهندگان به کشوری است که به دلایل گوناگون از آن کشور رانده و یا ناگزیر به ترک آن شده‌اند.

این اصل همواره موید حمایت جدی سازمان ملل و سایر نهادهای مربوط قرار گرفته است. (بند اول ماده‌ی ۳۳ کنوانسیون ۱۹۵۱:

«هیچیک از دول متعاقد به هیچ نحو پناهنده‌ای را به سرزمین‌های ک امکان دارد به علل مربوط به نژاد و ... زندگی یا آزادی او در معرض تهدید واقع شود تبعید نخواهد کرد یا باز نخواهد گردانید.»)

اما پناهنده‌ای که طبق دلایل کافی وجودش برای امنیت کشوری که در آن به سر می‌برد خطرناک بوده یا طبق رأی قطعی دادگاه محکوم به ارتکاب جرم یا

۲۱۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

جنایت مهم شده و مضر به حال کشور تشخیص داده شود نمی‌تواند دعوی استفاده از مقررات مذکور در این ماده را بنماید.

۱۱- ۱- ۳- حق مراجعه به دادگاه‌ها (ماده ۱۶ قانون کنوانسیون پناهندگان)

۱۲- ۱- ۳- حق عضویت (ماده ۱۵ قانون کنوانسیون پناهندگان)

۱۳- ۱- ۳- حق مالکیت اموال منقول و غیر منقول (ماده ۱۳ قانون کنوانسیون

پناهندگان)

۱۴- ۱- ۳- حق مالکیت معنوی و صنعتی (ماده ۱۴ قانون کنوانسیون پناهندگان)

۲- ۳- تکالیف پناهندگان بر طبق کنوانسیون پناهندگان ۱۹۵۱:

تکالیف پناهندگان در ماده ۲ کنوانسیون ۱۹۵۱ تعیین شده است که براساس آن هر پناهنده نسبت به کشوری که در آن زندگی می‌کند وظایف زیر را بر عهده دارد:

۱- رعایت قوانین و مقررات کشوری که در آن ساکن است.

۲- رعایت شرایط مربوط به برقراری نظم عمومی.

ضمانت الاجرای عدم رعایت مقررات فوق در ماده ۳۲ کنوانسیون بیان شده است بر طبق این ماده دول متعاقد می‌توانند به دلایل حفظ امنیت ملی و نظم عمومی پناهنده را اخراج نمایند. (ماده ۳۲ کنوانسیون: دول متعاقد پناهنده‌ای را که به طور منظم در سرزمین آنان به سر می‌برند اخراج نخواهند کرد مگر به دلایل حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی.)

۳-۳- حقوق پناهندگان بر طبق قوانین داخلی ایران:

۱-۳-۳- بر اساس آیین نامه‌ی پناهندگان مصوب ۱۳۴۲/۰۹/۲۵ هیأت وزیران: بر اساس بندهای الف و ب ماده‌ی ۷ آیین نامه‌ی پناهندگان، اشخاص پناهنده پس از قبول پناهندگی از حقوقی مانند:

۱- خدمات بهداشتی

۲- خدمات فرهنگی

۳- خدمات اجتماعی

۴- اشتغال به حرف و کارهایی که اتباع خارجی در ایران اجازه‌ی آن را دارند. برخوردار می‌باشند.

در رابطه با اشتغال به حرف ۲ شرط لازم می‌باشد:

۱- پناهندگان به حرف و کارهایی می‌توانند اشتغال ورزند که اتباع خارجی در ایران اجازه‌ی آن را داشته باشند.

۲- تشخیص این امر به عهده‌ی کمیته‌ی دائمی پناهندگان می‌باشد.

بنابراین پناهندگان می‌توانند به تشخیص کمیته‌ی دائمی پناهندگان به حرف آزاد جزء آنچه که قانوناً منحصر به اتباع داخلی و یا در انحصار دولت و یا مشمول امتیاز اعطایی از طرف دولت به اشخاص حقیقی یا حقوقی می‌باشند، اشتغال ورزند.

پناهندگان نیز به مانند سایر اتباع بیگانه برای اشتغال خود بایستی قبل از شروع به کار اقدام به اخذ پروانه‌ی کار از وزارت کار و امور اجتماعی نموده باشند.

با توجه به بند ج ماده‌ی ۱۲۲ قانون کار برای پناهندگان در صورتی پروانه کار صادر می‌شود که قبلاً دفترچه پناهندگی برای او صادر شده باشد و به عبارت دیگر پناهندگی او به تأیید مراجع صلاحیت دار رسیده و پناهنده محسوب شده باشد. و همچنین وزارتخانه‌های امور خارجه و کشور کتباً با صدور پروانه کار و تمدید آن برای پناهنده مورد نظر موافقت کرده باشند.

۲۱۶.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

مدت اعتبار پروانه‌ی کار یک سال می‌باشند که تمدید و تجدید آن منوط به موافقت کمیته‌ی دائمی پناهندگان می‌باشد.

لازم به ذکر است که بر طبق بند ۱ ماده‌ی ۶ آیین‌نامه پناهندگان و بند ۱ ماده‌ی ۲۵ قانون نظام صنفی موضوع تعیین شرایط و ضوابط صدور پروانه‌ی کسب در اتحادیه‌های صنفی، صدور پروانه‌ی کسب را برای پناهندگان مجاز قلمداد کرده است ولی صدور آن منوط و مشروط به پروانه‌ی کار معتبر از وزارت کار و امور اجتماعی و پروانه‌ی اقامت معتبر از وزارت کشور می‌داند.

۱- حق استملاک اموال منقول و غیرمنقول:

برای پناهندگان مانند اتباع بیگانه و در همان حد حق مالکیت در نظر گرفته شده است. بنابراین باید برای بررسی حقوق پناهندگان در زمینه‌ی استملاک اموال منقول و غیرمنقول باید به بررسی قوانین مربوط به اتباع بیگانه در این زمینه بپردازیم.

۱-۱- استملاک اموال منقول:

در خصوص استملاک اموال منقول در قوانین ایران برای اتباع بیگانه و به تبع برای پناهندگان محدودیتی وجود ندارد و آن‌ها می‌توانند اموال منقول را به هر مقدار بدون محدودیت تحصیل نمایند فقط در مورد نحوه‌ی تحصیل و تصرف در اموال بر طبق ماده‌ی ۹۶۶ قانون مدنی تابع قانون ایران خواهند بود. بنابراین پناهندگان می‌توانند اموال منقول را تحصیل نمایند مشروط بر اینکه براساس قوانین و مقررات ایران مشروع و مجاز باشد.

۱-۲- استملاک اموال غیرمنقول:

بر طبق آیین‌نامه‌ی ذکر شده پناهندگان مانند اتباع خارجی حق استملاک اموال غیر منقول را ندارند.

در رابطه با استملاک اموال غیرمنقول توسط اتباع بیگانه و به تبع آن‌ها پناهندگان قوانین زیر وجود دارد:

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۱۷

۱- قانون راجع به اموال غیر منقول مصوب ۱۳۱۰/۰۳/۱۶
۲- تصویب نامه استملاک اتباع خارجه مصوب ۱۳ مهر ۱۳۴۲
۳- آیین نامه چگونگی تملک اموال غیر منقول توسط اتباع خارجه مقیم جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۰۹/۱۹ هیأت وزیران.
در خصوص استملاک اموال غیر منقول از جانب پناهندگان باید بین دو نوع از اموال غیر منقول تفکیک قائل شد.

۱- استملاک اموال غیر منقول مزروعی

۲- استملاک اموال غیر منقول غیر مزروعی.

در مورد اموال غیر منقول مزروعی باید به قانون راجع به اموال غیر منقول ۱۳۱۰ توجه کرد. ماده ی ۱ این قانون به نوعی سلب مالکیت نسبت به اراضی مزروعی اشاره کرده است.

بنابراین اتباع بیگانه و من جمله پناهندگان از تاریخ ۱۳۱۰ تا کنون اهمیت تمتع برای مالکیت مزروعی را که از جمله حقوق خصوصی می باشد را ندارند و این حق مختص اتباع ایران است.

در مورد استملاک اموال غیر منقول غیر مزروعی به ماده ی ۱ آیین نامه استملاک اتباع خارجه مصوب ۱۳۲۸/۰۵/۲۵ اشاره کرد. بر طبق این ماده اتباع خارجه (به تبع آنها پناهندگان) می توانند در ایران ملکی برای سکونت یا صنعت یا مسکن خود استملاک نمایند (مجتبی دهقاندار، ۱۳۷۹: ۷۵).

۲- حق مراجعه به مراجع قضایی:

بر طبق ماده ی ۷ آیین نامه پناهندگان برای تظلم و احقاق حق خود می توانند به مراجع قضایی مراجعه نمایند.

۲۱۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

بنابراین پناهندگان می‌توانند به عنوان مدعی به دادگاه‌های داخلی رجوع نموده و اگر مراجع قضایی از رسیدگی قضایی و اجرای حق و عدالت استنکاف ورزند مسئولیت بین‌المللی خواهند داشت.

۳- آزادی در انتخاب مسکن:

بر طبق تبصره‌ی ۴ ماده‌ی ۷ آیین‌نامه‌ی مذکور پناهندگان در حدودی که مقررات کشوری اجازه می‌دهد، مانند اتباع خارجه در انتخاب مسکن آزادند. در قوانین موضوعه‌ی ایران محدودیت خاصی در مورد انتخاب مسکن برای اتباع خارجه و به تبع برای پناهندگان در نظر گرفته نشده است.

۴- حق انجام مراسم مذهبی برای پناهندگان و تعلیم آن به فرزانشان:

بر طبق تبصره‌ی ۲ آیین‌نامه‌ی مذکور پناهندگان تا حدودی که مخالف نظم عمومی نباشد آزادانه حق انجام مراسم مذهبی و تعلیم آن را به فرزندان خود دارند. در این آیین‌نامه رعایت نظم عمومی مورد اشاره قرار گرفته است چرا که رعایت مصالح جامعه ایرانی با توجه به مکتبی بودن نظام جمهوری اسلامی ایران برای قانونگذار حائز اهمیت می‌باشد.

۵- حق تحصیل تابعیت:

بر طبق ماده‌ی ۱۳ آیین‌نامه‌ی پناهندگان:

«اعطای تابعیت به پناهندگانی که در مدت اقامت در ایران قوانین و مقررات را کاملاً رعایت کرده باشند با نظر مساعد روبرو خواهد شد».

بنابراین با توجه به متون حقوقی ایران این حق برای پناهندگان در نظر گرفته شده است که در صورت رعایت کامل قوانین و مقررات ایران بتوانند درخواست تحصیل تابعیت ایران را نموده تا چنانچه واجد شرایط باشند به تابعیت ایران پذیرفته شوند. لازم به ذکر است که شرایط تحصیل تابعیت آن‌ها به مانند سایر بیگانگان می‌باشد.

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۱۹

۲-۳-۳- بر طبق آیین‌نامه‌ی اجرایی صدور سند مسافرت پناهندگان سیاسی
مصوب ۱۳۶۶/۰۴/۱۰:

بر طبق ماده‌ی ۱ و ۳ آیین‌نامه‌ی فوق‌الذکر برای مسافرت پناهندگان سیاسی به خارج از کشور از طرف مقامات صالح سند مسافرت صادر می‌شود. در این صورت ورود و خروج آنان با سند مسافرت تنها از مرزهای مجاز کشور و پس از کنترل مأموران صلاحیت‌دار مرزی میسر خواهد بود (هاشمی، ۱۳۸۴: ۶۱۰).

۴-۳- تکالیف پناهندگان براساس آیین‌نامه پناهندگان مصوب ۱۳۴۲/۰۹/۲۵
هیأت وزیران:

۱- احترام به مقررات دولتی و حفظ امنیت ایران:

بر طبق ماده‌ی ۸ آیین‌نامه پناهندگان باید کتباً تعهد نمایند مادامی که در ایران اقامت دارند مقررات دولتی را محترم بشمارند. ضمانت‌الاجرای اقدام علیه امنیت یا قوانین ایران در ماده‌ی ۹ آیین‌نامه بیان شده است. بر طبق این ماده چنانچه پناهنده علیه امنیت یا قوانین ایران اقدامی نماید وزیر کشور به پیشنهاد کمیته‌ی دائمی پناهندگان گواهی‌نامه پناهندگی او را لغو می‌نماید.

۲- منع شرکت در فعالیت‌های سیاسی و سندیکایی:

بر طبق تبصره‌ی ۱ ماده ۷ آیین‌نامه پناهندگان، آن‌ها باید از شرکت در فعالیت‌های سیاسی و سندیکایی اجتناب نمایند (شیرین عبادی، ۱۳۷۳: ۵۷).

۵-۳- حقوق و تکالیف پناهندگان بر طبق قانون مهاجرت ۱۹۵۱ استرالیا و
اصلاحات آن:

افراد برای پناهنده شدن در کشور استرالیا نیاز به اخذ ویزای معتبر دارند.
برای صدور ویزای معتبر از اداره‌ی مهاجرت استرالیا باید ابتدا بررسی شود که آیا:

۲۲۰.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۱- شخص مورد نظر در داخل کشور استرالیا ساکن است و اگر در داخل کشور استرالیا است ورود او به صورت قانونی بوده است یا غیرقانونی.^۱

۲- شخص مورد نظر از خارج کشور استرالیا درخواست پناهندگی کرده است.^۲

در اینجا ابتدا انواع ویزاهای در نظر گرفته شده برای هر یک از دو دسته را بررسی می‌کنیم و بعد بر طبق هر دسته حقوق و تکالیف دارندگان ویزاها را که در واقع پناهنده محسوب می‌شوند را مورد شناسایی قرار می‌دهیم.

البته لازم به ذکر است که تنها افرادی که قبل از تاریخ ۱۳ اوت ۲۰۱۳ با قایق به طور غیرقانونی وارد کشور استرالیا شده‌اند حق تقاضای ویزای معتبر را دارند چون بعد از تاریخ ۱۳ اوت ۲۰۱۲ دولت استرالیا از ورود این افراد به کشور خود خودداری می‌کند. و تنها تقاضای پناهندگی افراد از طریق اعطای ویزای معتبر را در صورتی می‌پذیرد که به صورت قانونی وارد این کشور شده باشند.

مهمترین قانون برای بررسی انواع ویزاهای مرتبط با پناهندگان و به تبع آن حقوق و تکالیف پناهندگان قانون مهاجرت^۳ ۱۹۵۸ و اصلاحیه‌های آن در سال‌های ۱۹۸۹ و ۱۹۹۲ و ۱۹۹۳ و ۱۹۹۴ و ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ می‌باشد.

مهمترین این اصلاحات در سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ می‌باشد. که مربوط به پناهجویان غیرقانونی با قایق می‌باشد. دولت استرالیا در طی اعلامیه‌ای خبر از توافقی که با Nauru و کشور مالزی منعقد کرده بود داد. بر طبق این توافق از ورود پناهجویان به خاک استرالیا جلوگیری می‌شود و آن‌ها به جزایری مانند papua در NewGuinea و کشور مالزی فرستاده می‌شوند. در آنجا به تقاضای پناهندگی آن‌ها رسیدگی می‌کنند. (۲: ۲۰۱۴, Elibritt karlesen).

۱. onshore- protection
۲. offshore- protection
۳. Migration Act ۱۹۵۸

برنامه‌ی بشر دوستانه و حمایت از پناهندگان استرالیا:

این برنامه در واقع به عنوان یک کمک بزرگ از طرف دولت استرالیا برای حمایت از پناهندگان می باشد. در واقع این برنامه طراحی شده است تا به نحو موثری به حمایت از پناهندگان بپردازد.

انواع ویزاهای در نظر گرفته شدن برای پناهندگان:

۱: ویزاهای 'onshore':

Refugee and humanitarian

این نوع ویزا شامل برنامه‌های بشر دوستانه و حمایت از پناهندگان می شود که هدف این برنامه فراهم کردن شرایطی برای مردمی که در داخل استرالیا زندگی می کنند و خواستار یک نوع ویزای حمایتی و یا پناهجوی می باشند.

استرالیا ۳ نوع ویزای حمایتی برای مردمی که داخل استرالیا می باشند که می خواهند از حمایت دولت استرالیا برخوردار شوند فراهم می کند.

۱- (class XA / subclass ۸۶۶) (ویزای محافظتی دائمی)^۲

برای مردمی که به طور قانونی به استرالیا وارد می شوند.

۲- (ویزای محافظتی موقتی)^۳ (TPV) (subclass ۷۸۵) (class XD)

برای افرادی که به طور غیر قانونی وارد کشور استرالیا می شوند.

۳- ویزای طرح پناهگاه امن^۴ (subclass ۷۹۰) (class XE)

این نوع ویزا برای افرادی می باشد که به طور غیر قانونی وارد کشور استرالیا شده اند و قصد دارند تا در استرالیا کار کنند یا درس بخوانند.

۱. Onshore- protection

۲. protection visa

۳. temporary protection visa

۴. safe haven Enterprise visa

۱-۱- ویزای حمایتی دائمی^۱

این ویزا بر طبق قانون جدی استرالیا (مصوب ۲۰۱۳) تنها برای افرادی قابلیت صدور را دارد که به طور قانونی وارد کشور استرالیا شده باشند و بعد از ورود به طور قانونی به یکی از ۵ دلیل ذکر شده پناهنده محسوب می‌شوند.

بنابراین بر طبق قانون جدید این کشور امکان صدور این نوع ویزا برای افرادی که به طور غیرقانونی وارد خاک استرالیا شده‌اند وجود ندارد. حتی این دسته افراد حق درخواست ویزای محافظتی موقت را ندارند چون دولت استرالیا بر طبق برنامه محافظت از مرزها (بر طبق قانون جدید) اجازه‌ی ورود این افراد را به این کشور نمی‌دهد.

اما افرادی که به طور غیرقانونی قبل از تصویب قانون وارد این کشور شده‌اند و درخواست ویزای محافظتی دائم را (بر طبق قانون سابق) داده‌اند و این درخواست تا ۱۶ دسامبر ۲۰۱۴ نهایی نشده باشد به درخواست ویزای محافظتی موقت تبدیل خواهد شد.

در نتیجه: اولاً این نوع ویزا بر طبق قانون جدید صرفاً اختصاص به افرادی دارد که به طور قانونی وارد کشور استرالیا می‌شوند و به افرادی که به طور غیرقانونی وارد شده‌اند اعطاء نخواهد شد.

(به وارد شدگان غیر قانونی قبل از تصویب قانون جدید تنها ویزای محافظتی موقتی تعلق می‌گیرد و به وارد شدگان غیرقانونی بعد از تصویب قانون جدید هیچ نوع ویزای محافظتی چه دائمی و چه موقت تعلق نخواهد گرفت)

۱-۱-۱- حقوق دارندگان این نوع ویزا:

۱- آن‌ها تمامی حقوقی که مقیمان دائمی استرالیا دارا می‌باشند را دارند.

۲- آن‌ها می‌توانند بعد از طی مدتی درخواست شهروندی استرالیا را ارائه دهند.

۱. permanent protection visa

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۲۳

۳- آن‌ها از همان ابتدا می‌توانند از مقرره‌ای که دولت استرالیا برای شهروندان خود در نظر می‌گیرد برخوردار شوند.

۴- حق برخورداری از امکانات دولتی مانند مسکن و خوراک مناسب را دارند.

۲-۱-۱- افرادی که ساکن در کشور استرالیا می‌باشند اما به صورت غیرقانونی

وارد شده‌اند:

این دسته افراد می‌توانند ۲ نوع ویزای ۱- ویزای محافظتی موقت (TPV) ۲- ویزای طرح^۱ پناهگاه امن (SHEVs) را درخواست کنند.

۲-۱- (ویزای محافظتی موقت):

۱-۲-۱- شرایط اخذ ویزای محافظتی موقت:

شما می‌توانید یک TPV (ویزای محافظتی موقت) را بگیرید اگر:

۱- به استرالیا به طور غیرقانونی وارد شده باشید.

۲- از شما دعوت شده باشد که برای ویزای TPV درخواست بدهید و یک

درخواست معتبر تسلیم کنید.

۳- به عنوان شمول تعهدات حفاظت استرالیا ارزیابی شده باشید.

۴- واجد شرایط دیگر مانند چک سلامتی، امنیتی، شخصیتی و هویتی باشید.

۲-۲-۱- حقوق اعطاء شده به دارندگان ویزای محافظتی موقت:

۱- اجازه‌ی اقامت محدود:

ویزای محافظتی موقت به شما اجازه‌ی اقامت تا ۳ سال را در کشور استرالیا خواهد

داد.

۲- اجازه‌ی کار:

به دارندگان این ویزا اجازه کار داده می‌شود.

۳- دسترسی به منافع تأمین اجتماعی

۱. onshore (داخل در مناطق ساحلی) اصطلاحی می‌باشد که در قانون مهاجرت استرالیا در رابطه با دسته‌بندی ویزاهای مطرح می‌شود که از طرف افراد داخل در کشور استرالیا تقاضا می‌شود.

۲۲۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۴- برخورداری از مشاوره‌ی کوتاه مدت برای ترمیم صدمات ناشی از شکنجه و ضربه‌ی روحی.

۵- دسترسی بزرگسالان به برنامه‌ی انگلیسی مهاجرین استرالیا.^۱

۶- حق تحصیل برای کودکان در مقاطع ابتدایی و متوسطه.

بنابراین بزرگسالان حق تحصیل در دانشگاه‌ها را ندارند.

۷- امکان سفر به خارج از استرالیا به استثنای کشوری که فرد متقاضی مشمول

تعهدات محافظتی استرالیا شده است:

البته این حق (امکان سفر به خارج از استرالیا) برای دارندگان این نوع ویزا بعد از

۱۶ دسامبر ۲۰۱۴ مورد شناسایی قرار گرفته است. یعنی تنها افرادی که در تاریخ ۱۶

دسامبر ۲۰۱۴ یا بعد از آن ویزای محافظتی دریافت داشته‌اند می‌توانند برای تأیید سفر

به خارج از استرالیا و بعد ورود مجدد به استرالیا درخواست بدهند. این افراد باید

تأییدیه کتبی را از قبل از سفر دریافت نمایند. این افراد نباید تحت هیچ شرایطی به

کشوری که از آن مشمول تعهدات محافظتی استرالیا شناخته شده‌اند سفر کنند.

نکته حائز اهمیت این است که افراد نمی‌توانند درخواست ویزای SHEV و TVP

را با هم ارائه دهند و در صورت ارائه فقط به درخواست SHEV رسیدگی می‌شود.

۸- حق تجدید نظرخواهی در صورت رد ویزای پناهندگی:

اگر معیارهای مربوط به این دو نوع ویزا برآورده نشود درخواست ویزای محافظتی

موقت و ویزای طرح پناهگاه امن رد خواهد شد و در نامه‌ای دلایل رد ویزای محافظتی

توضیح داده خواهد شد.

لازم به ذکر است که اگر فرد مشمول تعهدات محافظتی استرالیا نشود و ویزای

دیگری هم نداشته باشد حق قانونی برای اقامت در استرالیا را نخواهد داشت و باید به

کشور خود یا به کشور امن دیگری که حق ورود به آن را دارد برگردد.

۱. Australian Migrant English Programme.

این برنامه از طرف اداره‌ی مهاجرت برای کمک به مهاجرین تازه وارد در جهت یادگیری زبان انگلیسی می‌باشد که به طور داوطلبانه از طرف افراد ارائه می‌شود و بدون اخذ هیچگونه وجهی.

مراجع صالح برای تجدیدنظرخواهی نسبت به رد ویزاهای پناهندگی:

۱- هیأت تجدید نظر (بازنگری) پناهندگی (RRT):

این هیأت یک هیأتی مستقل می باشد که قدرت و توانایی بازنگری^۱ تصمیماتی که مربوط به ویزاهای حمایتی می باشند، را دارا می باشد.

رسیدگی در این هیأت به صورت ماهوی می باشد نه صرفاً شکلی.

این هیأت ادعاهای متقاضیان را بر طبق شرایط مندرج در کنوانسیون مربوط به پناهندگان (۱۹۵۱) بررسی می کند و در یک جلسه با حضور دو طرف (پناهنده و مأمور اداره ی مهاجرت) تشکیل می شود.

تصمیمات این هیأت ممکن است تأیید تصمیم اولیه اداره ی مهاجرت باشد به این معنا که متقاضی را واجد شرایط برای یک ویزای حمایتی نمی داند. یا رد تصمیم اولیه اداره ی مهاجرت باشد که در این صورت برای بررسی مجدد پرونده دوباره به اداره ی مهاجرت بازگردانده می شود که در این صورت اداره ی مهاجرت مکلف است تمام رهنمودها و دستورات هیأت بازنگری پناهندگان را مد نظر قرار دهد. این هیأت این اختیار را نیز دارد که به جای اداره ی مهاجرت خود تصمیم بگیرد. امکان ارائه دلایل جدید در این هیأت نیز وجود دارد.

متقاضی مکلف است ظرف مدت ۲۸ روز از اعلام نتیجه اداره ی مهاجرت درخواست تجدیدنظرخواهی خود را به همان اداره تحویل دهد تا اداره آن را به هیأت مذکور بفرستد.

۲- بازنگری قضایی (طبق اصلاحیه قانون مهاجرت ۱۹۵۸ در سال ۱۹۹۴):

دومین مرجع در نظر گرفته شده برای تجدیدنظرخواهی البته در صورتی که هیأت بازنگری پناهندگان نظر اداره ی مهاجرت را تأیید کند بازنگری از طریق قضایی می باشد.

۱. Refugee Review Tribunal.

۲۲۶.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

البته لازم به ذکر است که رسیدگی در این مرحله صرفاً شکلی می‌باشد و دلایل جدید و ادعاهای جدید در این مرحله پذیرفته نمی‌شوند.

۳- دخالت وزارتی:

آخرین دستاویز متقاضی ویزا درخواست از وزیر امور مهاجرت و شهروندی استرالیا می‌باشد.

وزیر مربوطه با استناد ماده‌ی ۴۱۷ قانون مهاجرت استرالیا مصوب ۱۹۵۸ این قدرت را دارد که به شخص متقاضی ویزا اعطا نماید. یعنی در صورتی که افراد از طریق هیأت بازنگری پناهندگان و بازنگری قضایی موفق به تغییر نظر اداره‌ی مهاجرت نشوند می‌توانند مستقیماً از وزیر درخواست اعطای ویزا را نمایند.

این قدرت اعطاء شده به وزیر به عنوان دخالت وزارتی و به عنوان (قدرت منافع عمومی^۱) مطرح می‌شود. نهایتاً اگر فرد متقاضی انواع ویزا موفق به اخذ ویزا نشود باید کشور استرالیا را ترک کند.

برای هر بار سفر باید تأییدیه جداگانه‌ای گرفته شود. اگر بدون تأییدیه ثبتی سفر کنند ویزای محافظتی موقت لغو خواهد شد.^۲

۳-۲-۱- تکالیف دارندگان ویزای محافظتی موقتی:

۱- عدم درخواست ویزای مهاجرت از طریق برنامه‌های مهاجرتی انسان دوستانه^۳ یا خانوادگی^۴ برای اعضای خانواده.

۲- اطلاع رسانی به اداره مهاجرت در صورت تغییر آدرس مسکونی ظرف ۲۸ روز از نقل مکان.

۳- عدم درخواست برای ویزای دیگری غیر از ویزای محافظتی موقتی (TPV) و ویزای طرح پناهگاه امن (SHEV).

۱. Public interest powers.

۲. برای دریافت تأییدیه باید فرم ۱۴۵۴ تحت عنوان درخواست برای تأیید سفر تحت شرایط ۵۸۷۰ را کامل نمایند.

۳. Humanitarian

۴. Family Migration

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۲۷

۴- درخواست برای ویزای محافظتی دیگری یا ویزای طرح پناهگاه امن قبل از منقضی شدن ویزای اولی.

۳- ویزای طرح پناهگاه امن (SHEV):

همانطور که گفته شد یکی دیگر از انواع ویزاهایی که اشخاصی که به طور غیر قانونی وارد خاک استرالیا شده‌اند می‌توانند درخواست نمایند ویزای پناهگاه امن است. البته این ویزا هم مانند مورد قبلی تنها برای افرادی می‌باشد که قبل از تصویب قانون جدید به طور غیرقانونی وارد خاک استرالیا شده‌اند چون بعد از تصویب قانون جدید از ورود افراد به طور غیر قانونی خودداری می‌شود.

۱-۳ - شرایط اعطای ویزای SHEV:

در صورتی یک ویزای SHEV اعطا خواه شد که:

۱- به صورت غیرقانونی وارد خاک استرالیا شده باشد.
۲- از متقاضی دعوت شده که تقاضای ویزای SHEV دهد و یک تقاضانامه‌ی معتبر ارائه دهد.

۳- باید قصد کار کردن و درس خواندن (توسط متقاضی یا یکی از اعضای خانواده‌اش) اعلام گردد.

۴- سایر شرایط از قبیل بررسی های سلامتی، امنیتی، شخصیتی و هویتی را دارا باشند.

۲-۳ - حقوق دارندگان ویزای SHEV:

تمامی حقوق ذکر شده برای دارندگان ویزای محافظتی موقتی به مانند حق اقامت که البته مدت آن برای دارندگان ویزای SHEV ۵ سال می‌باشد اجازه کار، دسترسی به منابع تأمین اجتماعی، برخورداری از مشاوره کوتاه مدت برای کاهش صدمات ناشی از شکنجه و ضربه‌ی روحی، دسترسی بزرگسالان به برنامه‌ی انگلیسی مهاجرین استرالیا، حق تحصیل برای کودکان (مقطع ابتدایی و متوسطه)، امکان سفر به خارج از استرالیا با

۲۲۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

تأییدیه مخصوص برای دارندگان این نوع ویزا نیز مفروض می‌باشد. و مهمتر از همه حق تجدید نظر خواهی در صورت ر ویزای مربوطه برای متقاضی وجود دارد. یکی از مزیت‌های ویزای SHPV نسبت به ویزای محافظتی موقت این می‌باشد که افراد دارای یک حق ویژه^۱ هستند و آن این است که بعد از ۳ و نیم سال از اخذ ویزای پناهگاه امن افراد می‌توانند در صورت وجود دو شرط زیر برای انواع دیگر ویزاهای onshore (داخل استرالیا) اقدام نمایند.

۱- در قسمت‌ها خاصی از کشور استرالیا شاغل بوده‌اید یا

۲- برای تحصیل تمام وقت در این قسمت‌ها ثبت نام کرده‌اید یا

۳- ترکیبی از هر دو مورد بالا.

۳-۳- تکالیف دارندگان ویزای SHEV:

به مانند دارندگان ویزای محافظتی (موقت) می‌باشند. از ذکر مجدد خودداری می‌کنیم.

۲: ویزاهای offshore:

این برنامه در جهت اسکان مردمی می‌باشد که نیاز به کمک‌های بشر دوستانه‌ی کشور استرالیا دارند و این در حالی می‌باشد که هیچ راه چاره‌ای برای آن‌ها به غیر از اسکان در کشور استرالیا وجود ندارد.

این برنامه شامل ۲ دسته ویزا می‌باشد:

۱- طبقه پناهندگی^۱

۲- دسته‌ی برنامه خاص بشر دوستانه (SHP)^۲

۱. چنانچه برای دریافت نوع دیگری از ویزا اقدام شود ویزای طرح پناهگاه امن قبل از تصمیم‌گیری در مورد درخواست ویزا منقضی شود در حالیکه درخواست در حال بررسی است به فرد ویزای بریجینگ داده می‌شود.

۱. Refugee category

۲. Special Humanitarian Programme category

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا.....۲۲۹

نکته‌ی قابل توجه این می‌باشد که تعداد متقاضیانی که برای اسکان درخواست داده‌اند خیلی بیشتر از تعداد ویزاهای در دسترس می‌باشد. ویزاهای دسته اول (پناهندگی) اختصاص به افرادی دارد که در کشور خودشان تحت تعقیب می‌باشند و نوعاً بیرون از کشور خود زندگی می‌کنند و نیاز مبرم به اسکان دارند.

بنابراین افرادی برای ویزای دسته‌ی اول (Refugee visa) صلاحیت تقاضا دارند که:

- ۱- بیرون از کشور استرالیا زندگی می‌کنند.
 - ۲- در کشور خودشان تحت تعقیب می‌باشند.
- (تنها استثنایی که وجود دارد این است که شخصی که در داخل استرالیا می‌باشد نیز می‌تواند تقاضای ویزای پناهندگی دسته‌ی اول را بنماید به شرط اینکه یکی از اعضای درجه‌ی ۱ خانواده‌اش برای او درخواست یک ویزا کند).

۱- ویزای پناهندگی^۳ (sub class ۲۰۰):

این نوع ویزا برای افرادی می‌باشد که در خارج از کشور استرالیا و خارج از کشور خود زندگی می‌کنند و توسط کشور خود تحت تعقیب می‌باشد. برای اسکان در کشور استرالیا تحت این نوع ویزا شما باید به وسیله کمیسر عالی سازمان ملل متحد به دولت استرالیا معرفی شوید.

این ویزا از انواع ویزاهای دائمی می‌باشد.

۱-۱- حقوق اعطاء شده به دارندگان این نوع ویزا:

- ۱- حق تحصیل در کشور استرالیا.
- ۲- حق کار در کنار تحصیل در استرالیا.

۲۳۰.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۳- حق استفاده از خدمات مدیکر و خدمات درمانی و بهداشتی ارائه شده توسط دولت استرالیا.

۴- درخواست برای شهروندی استرالیا بعد از ۵ سال زندگی در کشور استرالیا.

۵- امکان درخواست برای اقامت دایم کشور استرالیا برای اعضای خانواده‌ی فرد دارنده‌ی ویزا.

۶- شرکت در کلاس‌های انگلیسی رایگان.

۷- حق مسافرت به خارج از استرالیا با داشتن تأییدیه مورد نظر.

در مورد این نوع ویزا هم به مانند مورد قبلی باید فرد در هنگام درخواست و اعطای ویزا خارج از استرالیا باشد.

۸- عدم نیاز به پرداخت هزینه برای درخواست این نوع ویزا- دولت استرالیا هزینه‌ی سفر به این کشور و نیز سایر هزینه‌های مربوط به آزمایشات پزشکی را قبل از ورود به این کشور تقبل می‌نماید.

۲-۱- تکالیف دارندگان این نوع ویزا:

در درخواستی که فرد متقاضی ارائه می‌دهد ممکن است برای افراد خانواده‌ی خود نیز درخواست این نوع ویزا را به انضمام درخواست برای خود در قالب یک فرم ارائه دهد. دارندگان این تکالیف را بر عهده دارند:

۱- باید در تاریخ معین شده در ویزا به کشور استرالیا وارد شوند (نه زودتر و نه دیرتر)

۲- باید تمامی شرایط مربوط به قوانین کشور استرالیا را در رابطه با این نوع ویزا رعایت نمایند.

۳- با ویزای اعطاء شده تنها یک بار حق ورود به کشور استرالیا را دارند نه بیشتر.

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا..... ۲۳۱

- ۴- انجام آزمایشات پزشکی^۱ توسط هیأت پزشکی مربوط به مهاجرت قبل از ورود به استرالیا. (این آزمایشات شامل: بیماری‌های واگیردار- حاملگی- بیماری‌های عفونی- واکسن‌های مورد نیاز و غیره می‌شود).
 - ۵- ارائه مدارک اثبات رابطه‌ی خانوادگی در صورتی که افراد خانواده‌ی فرد نیز مشمول درخواست شوند.
 - ۶- ارائه‌ی مدارک مربوط به (تشخیص هویت) (که از طرف کشوری که فرد در آن زندگی می‌کند اعطا می‌شود).
- چه کسانی صالح می‌باشند تا پیشنهاد این نوع ویزاهای مربوط به پناهندگی را به دولت استرالیا بدهند: (۵ نوع ویزای پناهندگی، ویزای برنامه‌ی بشر دوستانه خاص داخل کشور، ویزای برنامه‌ی بشر دوستانه خاص جهانی، ویزای نجات ضروری، ویزای زنان در معرض خطر).
- ۱- یک شهروند استرالیایی.
 - ۲- فردی که دارای اجازه‌ی اقامت دائم در کشور استرالیا می‌باشد.
 - ۳- یک شهروند واجد صلاحیت نیوزیلندی.
 - ۴- یک سازمان استرالیایی.
 - ۵- کمیسر سازمان ملل متحد.
 - ۶- یکی از اعضای خانواده (درجه ۱): اگر فردی از اعضای یک خانواده یک ویزای از انواع ویزاهای ذکر شده (۵ نوع) را داشته باشد می‌تواند برای یکی از اعضای خانواده‌اش (درجه ۱) پیشنهاد ویزاهای ذکر شده را بدهد.

۱. Departure health check

(آزمایشات سلامتی در موقع عزیمت)

۲۳۲.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

۲- ویزای مربوط به برنامه‌ی بشر دوستانه‌ی خاص داخل کشور^۱ (Sub class ۲۰۱)

این ویزا برای افرادی در نظر گرفته شده است که توسط کشور خود تحت تعقیب می‌باشد و در عین حال در کشور خود زندگی می‌کنند و قادر به ترک کشور خود و ورود به کشور دیگری به عنوان پناهنجو نیستند. این ویزا یک نوع ویزای دائمی می‌باشد.

۱-۱- حقوق دارندگان این نوع ویزا:

به مانند دارندگان ویزای پناهندگی می‌باشد.

تکالیف:

تکالیف دارندگان این نوع ویزا نیز به مثابه‌ی دارندگان ویزای پناهندگی می‌باشد. (IOM) وامی بدون بهره که شامل ۷۵ درصد هزینه سفر فرد دارنده و خانواده‌ی او می‌باشد را به فرد اعطا می‌کند و به ارائه سایر خدمات از جمله مشاوره‌ی رایگان قبل و بعد از سفر به فرد می‌پردازد.^۲

۲-۲- تکالیف دارندگان این نوع ویزا:

تکالیف دارندگان این ویزا به مانند تکالیف دارندگان ویزای پناهندگی می‌شود که از تکرار آن خودداری می‌کنیم.

۳- ویزای برنامه‌ی بشر دوستانه خاص جهانی^۳ (sub class ۲۰۲)

این نوع ویزا یک نوع ویزای دائمی می‌باشد. این نوع ویزا برای افرادی در نظر گرفته شده است که در حالی که پناهنده نمی‌باشند ولی تحت تبعیضات اساسی و سوءاستفاده از حقوق بشر در کشورشان می‌باشند. افرادی که متقاضی این نوع ویزا می‌باشند باید به وسیله‌ی یک شهروند استرالیایی یا یک فردی که دارای مجوز برای

۱. In- country special humanitarian programme visa

۲. website: international organization for migrantion (IOM).

Email: travel.loan.canberra@iom.int

۳. Global special humanitarian programme visa

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا.....۲۳۳

اقامت دائم در کشور استرالیا می‌باشد و بیشتر از ۱۸ سال سن داشته باشند و یک شهروند نیوزیلندی یا یک سازمانی که در این رابطه در کشور استرالیا عمل می‌کنند، پیشنهاد شود.

حقوق اعطایی به دارندگان این نوع ویزا و تکالیف مربوط به آنها به مانند موارد قبلی می‌باشد.

۴- ویزای نجات اضطراری^۱ (sub class ۲۰۳)

این نوع ویزا برای افرادی در نظر گرفته شده است که در کشور خودشان تحت تعقیب می‌باشد و اقدام از طریق پروسه‌ی عادی برای اخذ ویزا امکان‌پذیر نمی‌باشد زیرا زندگی و امنیت آن‌ها در معرض تهدید می‌باشد بنابراین باید به صورت فوق‌العاده به درخواست آن‌ها رسیدگی شود.

در این مورد نیز ممکن است فرد از طریق کمیسر عالی سازمان ملل به دولت استرالیا معرفی شود.

حقوق و تکالیف دارندگان این نوع ویزا به مانند دارندگان ویزای پناهندگی می‌باشد.

۵- ویزای زنان در معرض خطر^۲ (sub class ۲۰۴)

این نوع ویزا برای زنانی (و وابستگان آن‌ها) در نظر گرفته شده است که در کشور خودشان تحت تعقیب می‌باشند و در خارج از کشور خود زندگی می‌کنند و در عین حال در خارج از کشور استرالیا نیز می‌باشند. این زنان از هیچگونه حمایتی از اقوام ذکور خود برخوردار نمی‌باشند و در معرض خطراتی مانند مرگ و تجاوز و خشونت و سوءاستفاده جدی می‌باشند.

۱. Emergency rescue visa

۲. Women at risk visa

۲۳۴.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

اولویت اعطای ویزا به زنان در معرض خطری داده می‌شود که از طرف کمیساریای عالی پناهندگان معرفی می‌شوند.

این ویزا یک ویزای دائمی محسوب می‌شود.

در سال ۲۰۱۰، ۱۳/۴ درصد از کل ویزاهای پناهندگی به این نوع ویزا اختصاص داده شده است که این رقم در سال ۲۰۰۹، ۱۲ درصد بوده است.

تمامی حقوق و تکالیف ذکر شده برای دارندگان ویزاهای پناهندگی و ویزای بشر دوستانه خاص داخل کشور و ویزای بشر دوستانه خاص جهانی در مورد دارندگان این نوع ویزا نیز صدق می‌کند.

نتیجه‌گیری:

در این تحقیق موضوع پناهندگی بر طبق قوانین داخلی ایران و استرالیا بر طبق کنوانسیون بین‌المللی ۱۹۵۱ ژنو مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل الحاقی آن مورد بررسی قرار گرفت. در اینجا خالی از فایده نیست که وجوه اشتراک و افتراق قوانین داخلی ایران و استرالیا را در رابطه با پناهندگی بر طبق معیار برتر یعنی موازین کنوانسیون ۱۹۵۱ به اختصار بیان نمایم.

وجوه اشتراک:

۱- تعریف پناهنده و استثنائات وارد بر آن:

قوانین هر دو کشور تعاریف یکسانی را بر طبق تعریف کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو ارائه داده‌اند.

۲- دلایل پناهندگی:

قوانین هر دو کشور ۵ دلیل نژاد- دین- ملیت- عضویت در یک گروه اجتماعی خاص و داشتن عقیده‌ی سیاسی را بر طبق موازین کنوانسیون ذکر شده، به عنوان دلایل پناهندگی ارائه داده‌اند.

۳- شرایط پناهندگی:

۲ شرط لازم و ابتدایی برای تحقق وضعیت پناهندگی بر طبق موازین کنوانسیون در قوانین داخلی هر دو کشور ذکر گردیده است (۱- خارج از کشور متبوع یا محل سکونت عادی بودن ۲- وجود ترس موجه با توجه به دلایل ذکر شده در بالا).

۴- امکان اعطای تابعیت:

بر طبق ماده ی ۱۳ آیین نامه ی پناهندگان ایران پناهنده امکان درخواست تابعیت ایران را خواهد داشت. این امر در قانون مهاجرت ۱۹۵۸ استرالیا بر طبق نوع ویزا و مدت زمانی که باید بعد از اخذ ویزا سپری شود نیز مورد اشاره قرار گرفته است.

۵- حقوق اعطا شده به پناهندگان:

قوانین هر دو کشور حقوقی به مانند اجازه ی اقامت، حق تحصیل، حق مراجعه به دادگاه، حق مالکیت و ... بر طبق مفاد کنوانسیون برای پناهندگان در نظر گرفته شده است. البته لازم به ذکر است که هر کشور برای حفظ امنیت و منافع داخلی خود محدودیت هایی در اعطاء این حقوق به پناهندگان اعمال می نماید.

وجوه افتراق:

۱- تبیین دلایل پناهندگی:

علی رغم یکسان بودن دلایل پناهندگی بر طبق قوانین داخلی هر دو کشور اما قانون مهاجرت ۱۹۵۸ استرالیا به روشنی دلایلی به مانند عضویت در یک گروه اجتماعی خاص را، توضیح داده است. در حالی که قوانین داخلی ایران فاقد چنین تبیین روشنی می باشد.

۲- تعریف ترس موجه:

این عبارت کلی که می توان از آن برداشت های متفاوتی ارائه داد در قانون مهاجرت استرالیا تعریف شده است در حالی که قوانین ایران فاقد چنین تعریفی از عبارت فوق می باشد.

۳- کدگذاری و طبقه بندی قوانین پناهندگی:

یکی از وجوه بارز تمایز قوانین داخلی ایران و استرالیا نوع قانونگذاری و به عبارت دقیق شکل طبقه‌بندی قوانین می‌باشد. قانون مهاجرت ۱۹۵۸ استرالیا برای مقوله‌ی پناهندگی تقسیم‌بندی‌های به جا و درستی را ارائه داده است. به عبارت دیگر بر حسب اینکه شخص از داخل کشور استرالیا (ویزاهای طبقه‌ی onshore) و یا خارج از این کشور (ویزاهای طبقه‌ی off shore) اقدام نماید و یا بر حسب جنسیت زن یا مرد بودن و یا بر حسب شرایط مختلف ویزاهای مختلفی در این قانون در نظر گرفته شده است. در حالی که در ایران بر طبق اصل ۱۵۵ و در عمل تنها پناهندگی سیاسی در نظر گرفته شده است و در واقع گستردگی و انسجام قوانین استرالیا را دارا نمی‌باشد.

۴- حق تجدیدنظرخواهی در صورت رد تقاضای پناهندگی:

بر طبق قانون مهاجرت استرالیا در صورت رد تقاضای متقاضی پناهندگی توسط مأمور اداره‌ی مهاجرت^۱ به عنوان نماینده‌ی وزیر امور مهاجرت و شهروندی استرالیا امکان تجدیدنظرخواهی از تصمیم مأمور مربوطه برای فرد متقاضی وجود دارد. هیأت تجدیدنظر پناهندگان^۲ و دخالت شخص وزیر (بر طبق ماده ۴۱۷ قانون مهاجرت ۱۹۵۸) و بازنگری قضایی برای این امر در نظر گرفته شده است.

در حالی که در آیین‌نامه‌ی پناهندگان ۱۳۴۲ و در سایر قوانین ایران در صورت رد تقاضای پناهندگی در کمیته دایمی پناهندگان، هیچ حق تجدیدنظرخواهی برای فرد متقاضی در نظر گرفته نشده است و این یک نقطه‌ی ضعف در قوانین داخلی ایران محسوب می‌گردد.

در آخر باید به سوالی که در مقدمه مطرح شد و یکی از جنجال برانگیزترین مباحث محافل حقوق بشر محسوب می‌شود پاسخ داد:

۱. DIAC officer

۲. Refugee Review Tribunal

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا.....۲۳۷

سوال ۱: آیا تصویب قانون مورخ ۲۰۱۳/۱۰/۱۳ پارلمان استرالیا مبنی بر منبع ورود پناهجویان غیر قانونی با قایق و تنظیم توافقات منطقه‌ای با کشور (مالزی^۱) و جزیره‌های گینه‌ی نو ((نرو^۲) و (مانوس^۳)) مبنی بر اسکان پناهجویان مخالف با موازین کنوانسیون ۱۹۵۱ (بند اول ماده‌ی ۳۳) اصل باز نگرداندن پناهندگان می‌باشد.

در حالی که مقامات دولت استرالیا تصویب این قانون را برای حفظ منافع سیاسی و اقتصادی کشور استرالیا لازم و ضروری می‌دانند، مدافعان حقوق بشر بالاخص کمیسیون حقوق بشر این کشور این اقدام دولت استرالیا را کاملاً "مخالف با موازین کنوانسیون پناهندگان می‌دانند. بر طبق آخرین مصوبه حتی در صورتی که تقاضای پناهندگی افراد مورد پذیرش قرار بگیرد افراد نمی‌توانند به کشور استرالیا وارد شوند و فقط حق سکونت در اقامتگاه‌های در نظر گرفته شده از جانب کشور استرالیا را در جزایر نام برده شده را دارند که این امر کامل دور از موازین حقوق بشر می‌باشد.

۱. دلیل انتخاب کشور مالزی این است که این کشور به کنوانسیون ۱۹۵۱ ملحق نشده است. بنابراین می‌توانند متقاضیان را به کشور خودشان باز گرداند.

۲. Nauru
۳. Manus

۲۳۸.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ۱۳۹۷

منابع فارسی:

کتب:

۱. دکتر حسین آل کجاف- بایسته‌های حقوق بین‌الملل خصوصی ۱، تهران- انتشارات جنگل- چاپ اول- ۱۳۸۹
۲. شیرین عبادی- حقوق پناهندگان- تهران- کتابخانه گنج دانش- ۱۳۸۵
۳. حمید نظری تاج آبادی، بررسی جنبه‌های مختلف حقوقی مسأله‌ی پناهندگی- دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (وزارت امور خارجه)، چاپ اول، ۱۳۶۹
۴. دکتر سید محمد هاشمی، حقوق بشر و آزادی‌های اساسی- نشر میزان- چاپ اول- پاییز ۱۳۸۴.
۵. آل کجاف، حسین، بایسته‌های حقوق بین‌الملل خصوصی (۱)، انتشارات جنگل، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۹
۶. ابراهیمی، محمد، اسلام و حقوق بین‌الملل عمومی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، نشر سمت، تهران، ۱۳۷۷
۷. جاسوام، کیت، و آی رون، مارلین، راهنمایی بر حقوق بین‌المللی پناهندگان، دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان و اتحادیه بین‌المجالس، ترجمه فاطمه کیهانلو، تهران.
۸. سلجوقی، محمود، حقوق بین‌الملل خصوصی، جلد اول، دفتر خدمات حقوق بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰
۹. صفایی، جواد، توسعه و تحول حقوق پناهندگان، موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران، ۱۳۷۴
۱۰. عبادی، شیرین، حقوق پناهندگان، (نگاهی به مسائل حقوقی پناهندگان در ایران)، گنج دانش، تهران، ۱۳۸۵

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا.....۲۳۹

۱۱. قاری سید فاطمی، سید محمد، حقوق بشر در جهان معاصر، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۲
۱۲. کیهانلو، فاطمه، پناهندگی (نظریه‌ها و رویه‌ها)، انتشارات جنگل، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۰
۱۳. گزیده‌ای از پایان‌نامه‌های علمی در زمینه حقوق بین‌الملل، جلد دوم، مهارت آموزش قوه قضائیه، انتشارات جاودانه، چاپ اول، ۱۳۸۷
۱۴. موسی‌زاده، ابراهیم و کهریزی، رزیتا، حقوق پناهندگی، مجد، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۳،
۱۵. نظری تاج آبادی، حمید، بررسی جنبه‌های مختلف حقوقی مسأله‌ی پناهندگی، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (وزارت امور خارجه)، چاپ اول، ۱۳۶۹
۱۶. هاشمی، سید محمد، حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، نشر میزان، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۴.

مقالات فارسی:

۱۷. احمدی، سید محمد، «حقوق پناهندگان در اسناد بین‌المللی»، مجله معرفت، شماره ۴۹، دی ۱۳۸۰، صفحات ۵۸-۵۴
۱۸. البرزی ورکی، مسعود، «بخش مقالات: حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه»، مجله حقوق انسانی، شماره ۸، تابستان ۱۳۸۶، صفحات ۴۲-۱۵
۱۹. انکرسون، هلن، «حقوق بین‌المللی پناهندگان و فعالیت‌های کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد»، مجله پژوهش حقوق عمومی، پاییز ۱۳۸۴، صفحات ۵۸-۵۷
۲۰. بیابانی، غلامحسین، عصار، محمدتقی، «وضعیت مهاجرت‌های غیرقانونی در جهان»، مجله جمعیت، شماره ۶۲ و ۶۱، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، صفحات ۸۰-۳۹

انگلیسی:

۲۱. Refugee and humanitarian Issues, Australia's Response, June ۲۰۱۱, Australian Government (Department of immigration and citizenship).

٢٤٠.....تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل، سال یازدهم، شماره سی و نهم، بهار ١٣٩٧

٢٢. Migration and Refugee law, principles and practice in Australia.

٢٣. Migration and Refugee law in Australia. (cases and commentary), Mirko Bagaric, Kim boy, Penny Dimopoulos, sue tongue, John vrachnas.

Books:

٢٤. Australian human Rights commission, Refugee and Asylum seeker issues in Australia, ٢٠١١.

٢٥. Australian human Rights commission, Australia's Refugee and Humanitarian system (Achieving a balance between refuge and control) ٢٠١٢.

٢٥. Adelman, Howard, ٢٠٠١. From refugees to forced migration: the UNHCR and Human security.

٢٦. Aust, Anthony, ٢٠١٠, Hand book of International law. Cambridge university press.

٢٧. Australian human Rights commission, Asylum seekers, refugees and human rights, ٢٠١٣ (available in www

٢٨. Articles:

٢٩. Crock, Mary and Berg, Laurie, Immigration Refugees and forced migration (law, policy and practice in Australia, the federation press, Sydney, ٢٠١١).

٣٠. Chappel, Louise and Chesterman, John and Hill. Lisa, the politics of human rights in Australia, Cambridge university press, ٢٠٠٩.

٣١. Country Representations, International Journal of Refugee law, Autumn, ١٩٩٧, ٣٣. ٣٦.

٣٢. Goodwin Gill, "safe country? Says who?", International Journal of Refugee law; Vol. ٤, ١٩٩٢, ٢٤٨- ٢٥٠.

٣٣. Gender- Related persecution (Article ١A(٢)): An Australian Perspective, A paper prepared as a contribution to the UN HCR's Expert Roundtable series, Interpreting the Refugee convention- An Australian contribution, Department of Immigration and multicultural and Indigenous Affairs Canberra, ٢٠٠٢, ٨٣- ١٠٤.

نظام حقوقی حاکم بر حقوق و تکالیف پناهندگان در ایران و استرالیا.....۲۴۱

۳۴. "Gender- related presecion: An analysis of recent Trends", UN HCR Division of International protection, International Journal of refugee law, Autumn, ۱۹۹۷, ۳۳. ۷۶.

۳۵. Goodwin Gill, the Refugee in international law, ۲ed, Oxford clarendon press, ۱۹۹۶.

۳۶. Gallagher, Anne T. And Fina David. ۲۰۱۴. The International law of migrant smuggling cambridge university press.

۳۷. Guys, Goodwin- Gill, Mc Adam-jane, The Refugee in international law, second edition, Osford university press, Incorporated- ۲۰۰۷.

قوانین:

۳۸. قانون اساسی ایران.

۳۹. آیین نامه پناهندگان مصوب، ۱۳۴۲

۴۰. آیین نامه اجرای ماده ۱۸۰ برنامه‌ی چهارم توسعه.

۴۱. مجموعه قوانین و مقررات اتباع بیگانه.

۴۲. کنوانسیون بین‌المللی ژنو ۱۹۵۱ و پروتکل الحاقی آن، ۱۹۶۷

۴۳. قانون مهاجرت استرالیا، ۱۹۵۸.

سایت‌ها:

۴۴. immi.gov.au/pages/welcome.aspx.

۴۵. humanrights.gov.au/asylum-seekers.

۴۶. australia.gov.au/topics/immigration.